

Mehir meselesi önemlidir

Başak Aslan: “Mehirle ilgili bilgi verir misiniz? Dini nikâh yapılırken bana mehir konusu anlatılmadı ve bana dendi ki; ‘Sana nişanda taktığımız şu beş bileziği mehir olarak kabul edeceksin, yani bunlar sana ait’ ve mehri öğrendim ki ben belirleyebilirmişim ve bana ne olduğu anlatılmadan bu şekilde kabul ettirildi ve çok üzüldüm. Bu konuda hakkım gasp edilmiş oluyor mu?”

Mehir, nikâh akdi sebebiyle erkeğin kadına ödemekle yükümlü olduğu nikâh bedelidir. Kadın için mehir bir özlük hak; erkek için ise bunu ödemek farzdır. Peygamber Efendimizin (asm) ifadesiyle mehir, kocanın, ırzını kendine helâl etmesi karşılığında kadına vermekle yükümlü olduğu bedeldir.¹

Mehir olarak verilecek mal ister belirlensin, ister belirlenmesin, kocanın onu vermesi gerekir. Hatta taraflar mehir verilmemesi konusunda anlaşsalar bile, erkek az veya çok kadının mehrini vermekle mükelleftir. Çünkü mehir Allah’ın emridir.

Kur’ân şöyle buyurur: “Evlendiğiniz kadınlara mehirlerini gönül hoşluğu ile verin.”² Peygamber Efendimiz (asm) bütün evliliklerde mehrin mutlaka verilmesini emretmiştir.

Mehir, nikâhın bir unsuru veya şartı değil, bir bağış veya bir hediye de değil, nikâh akdine rıza gösteren kadının özlük hakkıdır. Nikâh esnasında bu hak, hiç konu edilmese dahi kadın bu hakkını alır. Bu hak, nikâh esnasında verilebileceği gibi, kocanın bir borcu olarak daha sonra da verilebilir. Koca bu borcunu mutlaka vermelidir. Koca vermeyip, kadın da hakkını helâl etmediği takdirde, koca kul hakkı yemiş olur.

Mehir belirlenmiş olup olmama durumuna göre iki türlüdür:

1- Mehr-i Müsemma. 2- Mehr-i Misil

1- Mehr-i Müsemma: Nikâh akdi sırasında belirlenmiş olan, adı ve miktarı konusunda anlaşmaya varılmış olan mehirdir.

Âmir bin Rabî (ra) bildirmiştir: Fezare oğullarından bir kadın, mehir olarak bir çift ayakkabı karşılığında evlendi. Resûlullah (asm) kadına:

“Nefsinin karşılığı ve hakkın olduğu halde bir çift ayakkabıya razı oldun mu?” buyurdu.

Kadın: “Evet!” dedi.

Bunun üzerine Resûlullah (asm) buna izin verdi.³

2- Mehr-i Misil: Mehrin miktarı nikâh akdi esnasında belirlenmemişse, kadın dengi olan kadınların aldığı kadar mehir almaya hak kazanır. Buna ortalama mehir veya rayiç mehir de denebilir. Eğer nikâh esnasında her hangi bir miktar üzerinde anlaşmaya varılmamışsa kadın mehr-i misil alır.

Mehir peşin veya veresiye olma durumuna göre iki türlüdür:

1- Mehr-i muaccel (peşin mehir) 2- Mehr-i müeccel (Veresiye mehir)

1- Mehr-i muaccel: Nikâh esnasında peşinen verilen mehirdir. Mehri peşin vermek, hiç olmazsa cinsel beraberlikten önce bir kısmını vermek faziletlidir.

2- Mehr-i müeccel: Nikâh esnasında verilmeyip sonraya bırakılan mehre mehr-i müeccel, yani veresiye mehir denir. Mehr-i müeccel için bir ödeme plânı belirlenmişse, bu plân çerçevesinde zamanı geldiğinde ödenmelidir. Eğer bir ödeme plânı yapılmamışsa boşanma anında veya eşlerden birinin ölmesi durumunda mehrin ödenmesi kadın lehine bir hak olur.

Mehrin miktarı:

Mehrin en az miktarı üzerinde tartışılmış, en çoğu üzerinde tartışılmamıştır. Çünkü mehrin tavanını Kur’ân serbest bırakmıştır. Kur’ân buyurur ki: “Hanımınıza yükler dolusu mehir vermiş olsanız bile...”⁴

Mehrin en azı Hanefîlerce on dirhem (yaklaşık 32 gram) gümüştür. Şafiîlerce ve Hanbelîlerce mehrin tavanı gibi tabanı da, yani en azı da taraflara bırakılmıştır. İmam-ı Malik’e göre ise mehrin en azı çeyrek dinar altın veya üç dirhem gümüştür.

Alım satım kapsamına giren her mal mehir olabilir.

Eğer on dirhem gümüşten daha az bir mehir belirlenmişse, İmam Züfer'e göre kadın mehr-i misil almaya hak kazanır.⁵

Siz; mehir konusunda geç kalmış sayılmazsınız. Sonradan da mehir miktarı belirlenebilir. Eşinizin imkânları çerçevesinde karşılıklı rıza ile yeniden mehir miktarını belirleyebilirsiniz.

Dipnotlar:

- 1- Nesâî, Talak, 44;
- 2- Nisâ Sûresi: 4;
- 3- Tirmizî, Nikâh, 21;
- 4- Nisâ Sûresi: 20;
- 5- Hidâye, 1/204